

Asia: VN/20253/2024

Lausuntopyyntö: Fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjolan Voima kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta jättää lausuntonsa fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportista ja toteaa lausuntoon seuraavaa:

Pohjolan Voima näkee, että fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti on osin puutteellinen, eikä sen perusteella voida arvioida tukijärjestelmän tarvetta tai sen kiireellisyyttä. Työryhmän loppuraportissa ei ole käsitelty nykyisiä sähkömarkkinoilla olevia joustavan kapasiteetin toimintaan vaikuttavia esteitä. Lisäksi alustava laskelma uuden joustavan kapasiteetin lisätarpeesta pohjautuu kantaverkkoyhtiön hyvin suurta sähkönkulutuksen kasvua ennustavaan skenaarioon, jota kantaverkkoyhtiö käyttää verkon kehittämisen suunnittelussaan, ja jonka käyttäminen sähköntuotantokapasiteetin ennustamisessa johtaa väistämättä skenaarioon hyvin korkeasta hankittavasta jouston tarpeesta. Edellä mainitut seikat vaikuttavat merkittävästi tukijärjestelmän ajateltuun tarpeeseen ja sen kiireellisyyteen, mikä voi rajata kustannustehokkaita ratkaisuja pois.

Loppuraportissa esitetty tukimekanismi saavuttaa vain osittain sille asetetut tavoitteet. Pohjolan Voima pitää merkittävää puutteena sitä, että ehdotusta tukimekanismista ei ole tehty kattavaa vaikutustenarviointia, mikä vaikeuttaa esityksen arviointia. Tukimekanismiin asetetut aikataulut ja työryhmän ehdottamat ja keskustelussa esiin nousseet tukimekanismin tekniset ehdot ja kiintiöt, mitkä eivät paranna kylmän tuulettoman pakkasjakson tehonriittävyttä, tulee arvioida tarkasti. Esimerkiksi vaatimukset hankkeen enintään viiden vuoden rakentamisajasta ja tahtotila edetä nopeasti tukimekanismin toimeenpanossa voivat rajata teknologioita, kuten pumppuvoiman, pois tukimekanismin piiristä.

Järjestelmäsuojaa kehittämällä saataisiin lisää joustavaa kulutusta järjestelmään

Fossiilittoman jouston työryhmän alkuperäinen toimeksianto sisälsi kriteerin selvittää nykyiset sähkömarkkinoilla olevat joustavan kapasiteetin toimintaan vaikuttavat esteet. Pohjolan Voima pitää työn keskeisenä puutteena sitä, että tällaista selvitystä ei ole tehty.

Työryhmän raportissa ei ole käsitelty OL3-ydinvoimayksikköä koskevaa tehorajoitusta eli järjestelmäsuojaaja, jonka nykyiset tekniset ehdot sitovat joustavaa kapasiteettia heikentäen Suomen sähköjärjestelmää. Jotta OL3:a voi ajaa täydellä 1 600 MW:n teholla, on siihen sidottuna järjestelmäsuojan nykyisten kriteerien vuoksi lähinnä teollisuuden kulutuskuormia. Kireässä markkina- tai tehopulatilanteessa tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ajettaessa OL3:a täydellä teholla, on samalla järjestelmäsuojaan kytketty joustava kulutus pakotettu kuluttamaan. Pakotettu teollisuuden kulutus tekee käytännössä OL3:n yli 1 300 MW:n ajon merkityksettömäksi.

Pohjolan Voima näkee, että järjestelmäsuojan nykyiset tekniset säännöt heikentävät Suomen tehotasapainoa, lisäävät tarvetta tukijärjestelmille ja nostavat sähkön hintaa. Teknisiä kriteerejä kehittämällä voitaisiin joustavan kulutuksen sijaan käyttää järjestelmäsuojaessa esimerkiksi akkuja. Tällöin järjestelmäsuojaista saataisiin noin 350 MW lisää joustavaa kapasiteettia, joka osaltaan varmistaisi sähkön saatavuutta tuulettomina kylminä ajanjaksoina. Tämä vaihtoehto olisi myös hyvin kustannustehokas ja parantaisi tehon riittävyttä melko nopeallakin aikataululla.

Nykyisestä vesivoimasta ja tulevasta pumppuvoimasta säätökykyä

Maa- ja metsätalousministeriön vasta julkaistu selvitys ”Vesivoiman vaikutus Suomen sähköjärjestelmään ja merkittävimpien vesivoimakohteiden tunnistaminen yhteiskunnallisten intressien yhteensovittamiseksi” erittelee vesivoiman mahdollisia vaihtoehtoja ja toteaa vertailussaan, että perinteinen vesivoima on käyttökustannuksiltaan huomattavasti muita tuotantomuotoja edullisempi ja investointikustannuksiltaan keskivertoa muihin teknologioihin nähden. Vaikka perinteisen jokivesivoiman lisärakentaminen on käytännössä estetty lainsäädännöllä, fossiilittoman jouston työryhmän raportin olisi pitänyt tunnistaa, lainsäädännöllisistä esteistä huolimatta, vesi-voiman rooli sähköjärjestelmän turvaajana, koeteltuna teknologiana ja merkittävimpänä olemassa olevana säätösähkön tuotantomuotona.

Vesivoimalla on myös potentiaalia saada lisäkapasiteettia käyttöön tehopulatilanteessa, mikäli nykyisiä lupaehtoja voisi vaikeissa tilanteissa ylittää. Tämä olisi kustannustehokas keino parantaa Suomen tehon riittävyttä ja tulisi myös huomioida työssä.

Pohjolan Voima suunnittelee investointia noin 500 MW:n pumppuvoimalaitokseen Kemijärven alueelle. Suuren mittakaavan energianvarastointiratkaisuna pumppuvoimalaitoksemme pystyisi vastaamaan sähköjärjestelmän tarpeisiin noin viikon ajan. Pumppuvoima pystyisi vastaamaan teknologiana sähköjärjestelmän tarpeisiin sekuntitasolta jopa vuositasolle. Pohjolan Voima pitää välttämättömänä, että fossiilittoman jouston tukimekanismin tulevassa kattavassa

vaikutustenarvioinnissa huomioidaan pumppuvoiman hyödyt ja haitat, sekä siihen liittyvät olemassa olevat lainsäädännölliset esteet. Mikäli tukimekanismi otetaan käyttöön, sen pitäisi teknologia-neutraalisuusperiaatteen mukaisesti koskea myös pumppuvoimalaitoksia. Käytännössä vaatimus viiden vuoden rakentamisajasta ja hankekohtainen 150 MW:n yläraja sulkevat pumppuvoimalaitokset pois tukimekanismin piiristä.

Olemassa olevan kapasiteetin kannattavuutta ei saa vaarantaa

Fossiilittoman jouston työryhmä on tunnistanut loppuraportissaan olemassa olevan kapasiteetin merkityksen sähköjärjestelmässä ja kannattaa esimerkiksi siihen liittyviä eliniän pidennyksiä ja tehonkorotuksia. Pohjolan Voima näkee, että olemassa olevan kapasiteetin sisällyttäminen tukimekanismin piiriin tuo kustannustehokkuutta. Tiukat ehdot esimerkiksi nopeasta käynnistysvalmiudesta, 150 MW enimmäiskorajasta ja investoinnin aikataulusta heikentävät fossiilittoman jouston mekanismin soveltuvuutta olemassa oleviin laitoksiin ja näin ollen tekevät järjestelmästä kalliin ja heikentävät sen kustannustehokkuutta. Olemassa olevan kapasiteetin huomioimatta jättäminen voi pahimmassa tapauksessa hinnoitella vanhan kapasiteetin pois markkinoilta, jolloin tukijärjestelmän nettovaikutus sähköjärjestelmälle on pieni. Nykyisten laitosten toimintaedellytysten turvaaminen sekä eliniän pidennykset ja tehonkorotukset ovat erittäin kilpailukykyinen keino parantaa tehon riittävyttä Suomessa. Raportissa ehdotetaan täysin uudelle kapasiteetille omaa kiintiötä. Tulevassa vaikutustenarvioinnissa on arvioitava uuden kapasiteetin kiintiön vaikutukset vanhaan kapasiteettiin ja tukijärjestelmän kustannustehokkuuteen.

Lopuksi Pohjolan Voima korostaa, että hyvin toimivan ”Energy-only” -sähkömarkkinoiden toimintaa ei pidä perusteettomasti heikentää tukijärjestelmillä. Näkemyksemme mukaan kasvanut hintavolatiliteetti kannustaa investoimaan säävarmaan perus- ja säätövoimaan. Voimistunut hintasignaali tuo merkittävän markkinakannusteen joustaa kulutuksessa ja tuotannossa, joten mahdollisen tukimekanismin tulee heikentää hintasignaalia mahdollisimman vähän. Tukimekanismin sijaan ensisijaisesti tulisi poistaa nykyiset joustavan kapasiteetin säätöön vaikuttavat esteet.

Mikäli tukimekanismi otetaan käyttöön, tulee erityistä huomiota kiinnittää sen kustannustehokkuuteen, sekä tukijärjestelmän tekniset ehdot ja investointiaikataulut. Pohjolan Voima pitää välttämättömänä, että tukimekanismista laaditaan kattava vaikutusarviointi, jossa selvitetään kaikki sen aiheuttamat suorat ja välilliset vaikutukset sähkömarkkinoihin ja -järjestelmään ml. olemassa olevaan tuotantoon.

Pohjolan Voima Oyj

Koski Miikka
Pohjolan Voima Oyj